

Institucionální rámec EU

Druhá část

**Evropský parlament, Soudní
systém Unie**

Budova EP ve Štrasburku

Budova EP v Bruselu

Plenární zasedání v Bruselu

Plenární zasedání ve Štrasburku

Evropský parlament

Pravomoci

Zákonodárná pravomoc

Většina evropských zákonů je přijata společně Evropským parlamentem a Radou ministrů

Parlamentní kontrola

Parlament vykonává demokratickou kontrolu nad ostatními institucemi EU a může vyslovit nedůvěru Evropské komisi

Rozpočtová pravomoc

Evropský parlament s Radou ministrů spolurozhoduje o ročním rozpočtu EU

Rozhodnutí o rozšíření

Souhlas Evropského parlamentu je potřebný pro přistoupení nového členského státu

Evropský parlament – základní data

- Hlavním sídlem Evropského parlamentu je francouzský **Štrasburk** (ale i Brusel a Lucemburk)
- Současný počet členů Evropského parlamentu (tj. 2014–2019) činí nyní **751**
- volen občany Evropské unie, aby zastupoval jejich zájmy
- od roku 1979 jsou jeho členové **voleni přímo**
- Členové Evropského parlamentu nezasedají v rámci národních bloků, nýbrž v rámci šesti celoevropských politických frakcí.

Evropský parlament – rozhodovací procedury

- **Procedura slyšení**
- **Procedura spolupráce**
- **Procedura spolurozhodování**
- **Procedura souhlasu**

Evropský parlament – procedura slyšení

- historicky nejstarší rozhodovací procedura
- Evropský parlament akt projedná a vysloví se k němu, ale rozhodnutí je plně v rukou Rady, tj. může a nemusí brát ohled na názor EP, ten je pak o rozhodnutí jen informován

Evropský parlament – procedura spolupráce

- Od JEA – LS jej ale **ruší**
- Pokud EP odmítne společný postoj Rady nebo navrhne změny, Rada při opakovaném projednávání může rozhodnout pouze jednomyslně
- Po přezkoumání sporného aktu Komisí jej Rada bez dalšího projednávání s EP buď přijme nebo zamítne kvalifikovanou většinou, a to s definitivní platností.
- EP tedy nedisponuje právem veta a Rada ho může přehlasovat

Evropský parlament – procedura spolurozhodování

- Od Maastrichtu
- stanovisko EP musí být Radou respektováno, v podstatě je EP roven Radě, obě instituce mají právo veta
- Návrh je zpracován EK a souběžně předložen Radě a EP
- Od jednotlivých stanovisek se pak odvíjí poměrně složitý procedurální běh událostí
- Akty schválené touto procedurou jsou vydávány pod hlavičkou EP a Rady a podepisují je předsedové obou institucí
- Používá se v oblasti volného pohybu pracovníků, podnikání, služeb, vnitřního trhu, ochrany životního prostředí, ochrany spotřebitele, výzkumu a dále v oblasti kultury, vzdělávání a ochrany zdraví obyvatelstva.

Změny v Lisabonské smlouvě

- Procedura spolurozhodování se nazývá ***řádným legislativním procesem***
- Tato procedura je rozšířena prakticky na všechny oblasti, kde Rada rozhoduje QMV (40 nových oblastí)

Evropský parlament – procedura souhlasu

- Od JEA, právo veta EP
- nezbytný souhlas Evropského parlamentu s návrhem přijatým Radě
- Poslanci EP nemohou návrh schválený v Radě měnit či doplňovat, mohou ho jen absolutní většinou hlasujících schválit nebo odmítnout
- Přijímání nových členů nebo přijetí asociačních dohod, smlouvy ve vnějších vztazích Unie

Politické frakce v EP ve volebním období 2009-2014

Politická frakce	Zkratka	Počet křesel
Skupina Evropské lidové strany (Křesťanských demokratů)	EPP	221
Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu	S&D	191
Skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu	ALDE	67
Skupina Zelených/Evropské svobodné aliance	Greens/EFA	50
Evropská konzervativní a reformní skupina	ECR	70
Skupina konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice	GUE/ NGL	52
Evropa Svobody a Demokracie	EFD	48
Nezařazení poslanci	NA	52
Celkem		751

Počet poslanců 2014-2019

Belgie	21	Malta	6
Bulharsko	17	Německo	96
Česká republika	21	Nizozemsko	26
Dánsko	13	Polsko	51
Estonsko	6	Portugalsko	21
Finsko	13	Rakousko	18
Francie	74	Řecko	22
Irsko	11	Rumunsko	32
Itálie	73	Slovensko	13
Kypr	6	Slovinsko	8
Litva	11	Španělsko	54
Lotyšsko	8	Spojené království	73
Lucembursko	6	Švédsko	20
Maďarsko	21	Celkem	751
Chorvatsko	11		

Čeští poslanci v Evropském parlamentu - plat 7000 euro měsíčně

							
Jan BŘEZINA	Zuzana BRZBOHATÁ	Milan CABRNOCH	Andrea ČEŠKOVÁ	Robert DUŠEK	Hynek FAJMON	Richard FALBR	Jiří HAVEL
							
Jaromír KOHLÍČEK	Edvard KOŽUŠNÍK	Jiří MAŠTÁLKA			Miroslav OUZKÝ	Pavel POC	Miloslav RANSDORF
							
Vladimír REMEK	Zuzana ROITHOVÁ	Libor ROUČEK	Olga SEHNALOVÁ	Ivo STREJČEK	Evžen TOŠENOVSKÝ	Oldřich VLASÁK	Jan ZAHRADIL

Čeští poslanci v Evropském parlamentu - plat 7000 euro měsíčně

<https://www.euroskop.cz/8978/sekce/cesti-europoslanci/>

Poslanci EP

- Dle občanství Evropské unie, mohou občané kandidovat v členském státě, kde mají statut rezidenta a nemusí tak mít občanství daného státu – např.:

Jméno	Year (first election)	Nationality	State of election	Party
Anita Pollack	1989	Australian	UK	Socialist
Ari Vatanen	2004	Finnish	France	EPP
Bairbre de Brún	2004	Irish	UK	GUE
Bárbara Dührkop Dührkop	1987	German	Spain	Socialist
Christine Crawley	1984	Irish	UK	Socialist
Daniel Cohn-Bendit	1999	German	France	Green
Daniel Stroz	2004	German	Czech Republic	GUE

Předseda EP

- Od ledna 2012 byl předsedou Evropského parlamentu zvolen na 2,5 roku Němec **Martin Schulz**. (znovu zvolen v červnu 2014)

Evropský veřejný ochránce práv (ombudsman)

- Od Maastrichtu
- Původem ze Skandinávie
- Řeší stížnosti občanů na postup evropských institucí
- Je propojen s EP (v podstatě doplňuje jeho kontrolní pravomoci)

P. Nikiforos Diamandouros (2003-2013)

Emily O'Reilly (od 2013)

Ombudsman

- Funkční období 5 let (možnost znovu jmenování) – jmenuje EP
- Odvolán může být ESD na základě návrhu EP
- Při výkonu funkce je zcela nezávislý
- Celý institut Evropského ombudsmana čítá okolo 60 zaměstnanců
- Sídlí, stejně jako EP, ve Štrasburku

Ombudsman

- Zasahuje v případě **„nesprávného úředního postupu“** = veřejný orgán nejedná v souladu s pravidlem nebo zásadou, které jsou pro něj závazné, tj. nepostupuje podle zákona nebo nerespektuje zásady správného úředního postupu nebo poruší lidská práva
- Nejen protiprávní postup, ale i porušení formálních či neformálních zásad
- Případy šetří buď z vlastní iniciativy, nebo na základě stížnosti ,která může být podána skrz EP, ale přímo i občanem EU či FO nebo PO se sídlem či bydlištěm v EU a to i přes internetový formulář

Ombudsman – nesprávný úřední postup: příklady

- nespravedlnost
- diskriminaci
- zneužití úřední pravomoci
- nedostatek informací nebo neposkytnutí informací
- zbytečné průtahy
- nesprávné postupy

Statistika

- Každý rok na 3 – 4 tis. stížností
- 60-70% souvisejí s Komisí
- 12% EP
- 10% Evropský úřad pro výběr zaměstnanců
- Ombudsman ale nemůže prověřovat Soudní dvůr EU

Soudní systém Unie

- Soudní dvůr EU+ všechny soudy v členských zemích
  - Soudní dvůr EU se skládá z:
    1. *Soudní dvůr*
    2. *TRIBUNÁL*
    3. *Specializované soudy* (Soud pro veřejnou službu - tzv. Soudní komora)
- Soudní systém je v primárním právu vymezen v čl. 19 SEU, člancích 251 až 281 SFEU a také v protokolu o statutu Soudního dvora EU

Soudní dvůr Evropské unie

- založen v roce 1952 Smlouvou o založení ESUO
- sídlo v Lucemburku
- přezkoumává legalitu aktů orgánů EU
- zajišťuje, aby právní předpisy EU byly vykládány a uplatňovány ve všech zemích EU stejně (na žádost vnitrostátních soudů)
- zajišťuje, aby členské státy a orgány EU jednaly v souladu s požadavky evropského práva
- má pravomoc řešit právní spory mezi členskými státy EU, orgány EU, podniky i fyzickými osobami.
- Celkem cca 15 tis. rozsudků

Čtvrté rozšíření, jehož výstavba započala v roce 2002 odstraněním azbestu z Paláce, by mělo shromáždit na jednom místě veškerý personál orgánu

Soudní dvůr - složení

- jeden soudce z každého členského státu (celkem 28)
- osm „generálních advokátů“
- Zpravidla vysoce postavení experti z nejvyšších soudních funkcí ve svých domovských zemích
- Jmenování společnou dohodou vlád členských států EU na funkční období 6 let
- Co tři roky se obmění polovina sboru
- Supranacionální povaha=prosazování evropského práva a absolutní nezávislost soudců
- Za ČR je to od roku 2004 prof. Jiří Malenovský
- Např. Za Německo Juliane Kokott ☺

Soudní dvůr – generální advokáti

- jsou nápomocni soudcům
- jsou pověřeni zcela nestranným a nezávislým přednesením právního názoru zvaného „stanovisko“ k věcem, které jsou jim předloženy

Soudní dvůr - řízení

- **řízení o předběžné otázce** – národní soudy se dotazují jak interpretovat a aplikovat ustanovení evropského práva
- **řízení o porušení Smlouvy** – zpravidla proti členských státům, které neaplikovaly evropské právo
- **řízení o prohlášení neplatnosti** – zpravidla snaha o zrušení legislativního aktu (např. směrnice), který odporuje primárnímu právu nebo základním lidským právům
- **řízení o nečinnosti** – zpravidla proti institucím EU, které měly přijmout nějaké rozhodnutí, ale neučinily tak
- **přímé žaloby** – podávají jednotlivci, společnosti či organizace (kterým vznikla škoda) proti rozhodnutím EU nebo její činnosti

Soudní dvůr – průběh řízení

Samotné řízení má pak dvě části

- Písemná část
- Ústní část (veřejná)

Tribunál

- JEA reagoval na přetíženost Soudního dvora (zejména zaměstnaneckými žalobami)
- Vzniknul Rozhodnutím Rady, který měl rozhodovat o žalobách jednotlivců
- Fungovat začal v roce 1989
- Vůči rozhodnutím Tribunálu lze podat odvolání k Soudnímu dvoru (dvojinstanční systém)
- Tvořen 28 soudci
- Soud zasedá v senátech složených z pěti nebo tří soudců
- Může rovněž zasedat ve velkém senátu (třináct soudců)
– u tzv. důležitých případů
- Za ČR Irena Pelikánová

Tribunál – oblasti rozhodování

Zejména hospodářská soutěž:

- přímé žaloby podané **fyzickými nebo právníckými osobami**, které směřují proti aktům orgánů Unie
- žaloby podané **členskými státy proti Komisi**
- Žaloby v oblasti státních podpor, ochranných obchodních opatření apod.
- Žaloby o náhradě škody
- Ochranné známky

Soud pro veřejnou službu

- Jedná se o soudní komoru a je připojen k Tribunálu
- 7 soudců jmenovaných Radou (6let)
- Vznikl na základě přetíženosti Tribunálu (hlavně zaměstnanecké spory)=>řeší spory mezi Unií a jejími zaměstnanci (cca 35 tis.)
- Je možno se odvolat k Tribunálu

Soud pro veřejnou službu – oblasti sporů

- Spory ohledně odměňování, služební postup, přijímání, disciplinární opatření atd.
- Nebo se spory týkají systému sociálního zabezpečení (nemoc, stáří, invalidita, pracovní úrazy, rodinné přídavky atd.)

Účetní dvůr

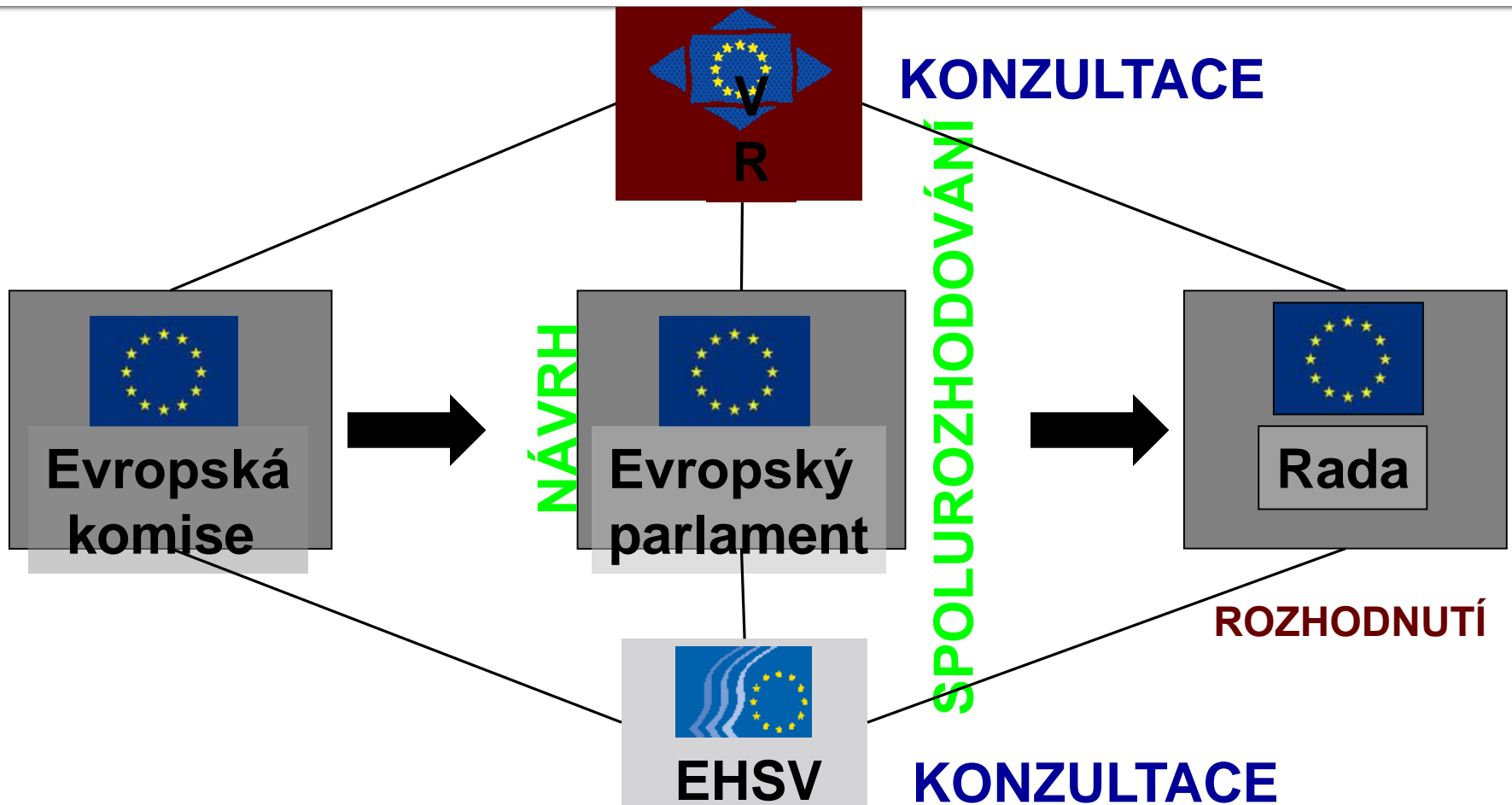
- Kontroluje hospodaření EU
- Sídlo v Lucemburku
- Funguje od roku 1977
- jako externí auditor EU kontroluje, zda jsou finanční prostředky EU řádně zaúčtovávány a vydávány v souladu s pravidly a právními předpisy a s náležitým ohledem na získání maximální hodnoty, a to bez ohledu na to, kde jsou tyto prostředky vynakládány.
- Členové Účetního dvora jsou jmenováni na funkční období šesti let. Rada po konzultaci s EP kvalifikovanou většinou schválí seznam členů sestavený podle návrhů podaných všemi členskými státy. Členové mohou být jmenováni opakovaně.

Poradní orgány EU

Poradní orgány

- Jejich posláním je poskytovat konzultační servis a zajistit reprezentaci veřejných, profesních a obchodních zájmů občanů a organizací na území společného trhu v legislativním procesu
- Evropský hospodářský a sociální výbor
- Výbor regionů

VR a rozhodování v EU

Evropský hospodářský a sociální výbor

- byl zřízen již Římskou smlouvou
- zastupuje zaměstnavatele, odborové svazy, zemědělce, spotřebitele a další zájmové skupiny
- Předkládá jejich stanoviska a chrání jejich zájmy v politických rozhovorech s Komisí, Radou a Evropským parlamentem
- EHSV tím tvoří spojnici mezi Unií a jejími občany, čímž v Evropě podporuje existenci společnosti, která je ochotna k větší spoluúčasti a integraci, a tím se stává demokratičtější

Evropský hospodářský a sociální výbor

- nedílná součást rozhodovacího procesu EU=>třeba ho konzultovat před přijetím rozhodnutí týkajících se hospodářské a sociální politiky
- 353 členi – počet zástupců z každé země EU přibližně odráží počet jejího obyvatelstva
- Členové jsou nominováni vládami EU, pracují ale politicky zcela nezávisle. Jsou jmenováni na 5-ti leté funkční období, přičemž mohou být jmenováni znovu (v současnosti je období 2010-2015)
- Výbor se schází na plenárním zasedání

Výbor regionů

- založen v roce 1994 Smlouvou o Evropské unii
- poradním orgánem složeným ze zástupců evropských regionálních a místních úřadů
- Potřeba jej konzultovat před rozhodnutím EU v otázkách místní a regionální správy, jako je regionální politika, životní prostředí, vzdělávání a doprava

Výbor regionů

- Výbor má 353 členů
- Členy výboru jsou volení politici působící v rámci obecních či regionálních úřadů, často představitelé regionálních správ (primátoři či hejtmani)
- Jsou nominováni vládami EU, pracují ale politicky zcela nezávisle
- funkční období čtyř let s možností jejich opětovného jmenování
- Musejí mít také mandát od úřadů, které zastupují, nebo jim musejí být politicky odpovědní (za ČR to byl např. hejtman Moravskoslezského kraje Jaroslav Palas, v současnosti je to např. hejtman Jihočeského kraje Zimola)